

Ramon Zubia Azkue

*Zumaia,
Gipuzkoa (1943)*

Aurkibidea

Biografia

Zumaian jaio eta bertan bizi izan da beti. Gaztetan mekaniko lanetan hasi arren, Zarautz eta Donostiara joan zen pastelgile izateko ikasketak egitera, eta hainbat urtetan gozo-denda izan du Zumaian. Horrez gain, beste hainbat kontu ere aipatu ditu elkarriketan: ohitura zaharrak, elizari buruzko kontuak, arrantza eta itsasoa... Grabazioan, [Ana Mari Etxabe](#) ere azaltzen da.

Zintak

ZUM-015

- **Proiektua:** Zumaiako hizkera
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2007-12-12
- **Iraupena:** 40 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Zabaleta Zuloaga, Miren

ZUM-016

- **Proiektua:** Zumaiako hizkera
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2007-12-12
- **Iraupena:** 42 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

ZUM-017

- **Proiektua:** Zumaiako hizkera
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2007-12-12
- **Iraupena:** 22 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Zabaleta Zuloaga, Miren

Pasarteak

1. San Telmo, San Pankrazio eta Santa Rita, jaiak eta mezak

- **Erref:** ZUM-015/004
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:03:45. **Bukatu:** 00:05:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

San Telmoko zaintzailearen lanak zerrendatzen ditu: garbitu, txukundu, apaizari lagundu, arropak garbitu... Lanik gehiena San Telmo egunean izaten da eta hurrengo igandean, San Telmo bigarrenegun. San Pankrazio egunean ere meza izaten zen (maiatzaren 12), eta Santa Rita egunean ere bai. Azken urteotan ez da egiten. Santu horien irudiak ere ermitan daude.

Transkripzioa

- Eta zaintzaillian, San Telmoko zaintzaillian lana zein izaten da? Zuen lana San Telmon eta...
- (Joxe Migel) Han ze lana izaten dan? Pues, aldaria garbitzia ta txukun eukitzia. Han iten deu urtian behin linpieza jenerala: eliza garbitu, fregatu,

[...] dana garbitu, pixkat argizaidxa eman eta mantelak plantxatu. Ta gero bere egunian, pues, jantzi eleiza, jantzi eleiza. Eta, pues, geo, pues, apaizak jun... hamabi o hamahiru o hamabost apaiz juten dian, eta meza nausidxa iten due, ur bedeinkatu geo kanpuan ta geo ondoren berriz´e parrokira.

- Parrokira behera.

- (Joxe Migel) Behera. Bai, prosezidxoko parrokira juten dia.

- A!

- (Joxe Migel) Bai. Eta geo izaten da, San Telmo bigarrenian izaten da meza berriz´e. Hau izaten da, nola esaten da, "animien meza" esaten da.

Arrantzaliientzako meza izaten da.

- Hildako arrantzalian...

- (Joxe Migel) Bai. Eta geo ya [itxita] eoten da, ba.

- (Ana Mari) Lehenoz izaten zan...

- (Joxe Migel) Egun hortan bakarrik eoten da irikita, San Telmo egunian.

- San Telmo egunian eta [...]?

- (Ana Mari) Lehenoz Santa Rita...

- (Joxe Migel) A! Geo izaten zan San Pankrazio meza.

- Hori noiz da?

- (Joxe Migel) Doce de Mayo izaten da, ba. Eta jende asko juten zan, asko, jende asko.

- (Ana Mari) Eta Santa Rita.

- (Joxe Migel) Eta geo handikan aste betea izaten da Santa Rita eguna, veintitrés de Mayon hori´re. Han gutxidxo juten zian, baiño jende asko juten zan bestela´re. Eta geo sartu zian hemen parrokiko jende hoidxek eta... [habei] in behar zan meza berriz urtero, ta, ya ez, laga in behar zala ta [ez dakit ze ta badakit ze la cosa] ya oain mezik ez dala iten, ez San Pankrazio egunian ez Santa Rita egunian.

- Eta zergatik ospatzen zian Zumaiko San Pankrazio ta Santa Rita ta...

- (Ana Mari) Santuak dauelako bertan!

- (Joxe Migel) Fede asko asko zaken jendiak. Jendiak fede asko.

- (Ana Mari) Fedia jendiak! Aintziñatikan dator hori!

- (Joxe Migel) Fede asko.

- (Ana Mari) Santuak daude eleizan...

- (Joxe Migel) Han zaben. Bi dabe.

- (Ana Mari) ... Santa Rita ta zea hoidxek eta orduan nola santuak han dabezen...

- (Joxe Migel) Karo!

- (Ramon) Salbadorak ekarri zitun.

- (Joxe Migel) Bai.

- (Ana Mari) Bai eta ba, meza ateatzen zan. Baiña geo badakizu.

- (Joxe Migel) Urtero ta geo hola in zuen parrokidxak eta...

- (Ana Mari) Geo galaazi hasi in zan beste gauza asko bezela...

- (Joxe Migel) Karo.

- (Ana Mari) ...ta meza hoidxek kendu in dia. Kendu in dia meza hoidxek. Eta uan, ba, bodak eta...

- (Joxe Migel) Uain bodak bakarrik.

- (Ana Mari) ... bodak bakarrikan.

2. 1950 inguruan ekarri ziren Santa Rita eta San Pankrazioren irudiak Zumaiaara

- **Erref:** ZUM-015/008
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:12:40. **Bukatu:** 00:14:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Santa Rita eta San Pankrazio egunetan ere meza izaten zen San Telmo egunean. Parrokiko meza kendu eta arratsaldeko meza (zazpietakoa) San Telmoko ermitan egiten zen. Ez da ohitura zaharra. XX. mende erdi aldean ekarri zituzten irudiak Madrildik eta orduan hasi ziren mezak.</p>

Transkripzioa

- Zuek, orduan, ezautu dezuena da Santa Rita, San Pankrazio ta San Telmo
- (Joxe Migel) San Telmo, hiru hoidxek.
- Hiru hoiek. Eta nolakuak izaten zian mezak lehenok?
- (Joxe Migel) Meza normala. San Pankrazio egunian tokatzen zan, klaro, nola izaten zan maiatza, ordun iten zan Parrokiko meza hara pasa, ta iten zan errosaidxua ta geo ondoren meza.
- Eta esan dezu jende asko izaten zala?
- (Joxe Migel) San Pankrazio egunian bai, asko. Dana bete-bete-betia. En cambio, Santa Ritako egunian ya gutxidxo, baiño, halare, jendia juten zan.
- (Ana Mari) Bai, jende politta.
- (Joxe Migel) Jende politta juten zan.
- (Ana Mari) Uain dala denboa gitxi kendu due, e!
- (Joxe Migel) Pare bat urte o igual. Pare bat... o gehidxo?
- (Ana Mari) Gehidxo! Txomiñek kendu zian ta!
- (Joxe Migel) A!
- (Ana Mari) Txomiñek.
- Ta jai izaten zan San Pankrazio?
- (Joxe Migel) Ez, ez, ez, ez. Asteguna. Asteguna.
- Eta meza goizian?
- (Joxe Migel) Arrantsaldian zazpiretan. Zazpiretan izaten zan meza. Parrokikua kendu ta hara pasa zuen meza. Beste ezer ez.
- Eta hori lehenok´re bai, zuen gurasuen sasoian eta...
- (Ana Mari) Nik ez nun ezautu.
- (Joxe Migel) Nik´e ez.
- (Ana Mari) Antziña-antziña igual...
- (Ramon) Hor zeon lehenok honek esan duna Ixiar Goimendin ama...
- (Ana Mari) Ama!
- (Joxe Migel) Salbadora.
- (Ana Mari) Salbadora.
- (Ramon) Salbadora ibiltzen zan. Ta hark tratuak bazezkan prailliakin ta...
- (Joxe Migel) Karo!
- (Ramon) ... Madridea´re juten zan ta handikan dirua ekarri ta obrak iten zituen. Eta hark ekarri zitun berrogeta hamar buelta hortan ekarri zitun bi figura Madritikan, Santa Rita ta San Pancrancio. "San Pancrancio, salud y trabajo", ta horreatikan, horreatikan daka, zakan indarra.
- (Joxe Migel) Bai.
- (Ramon) Ta hori el año en el año cincuenta... ez dakit ze izango zan, tximistak jo zidxon ermitai. Ta gazta balitz [...], erdi-erditik ebaki zun ermita tximistak. Jende dana jun giñan ikustea, ebaki-ebakita. Ta orduan Eduardo Zubia ta juntatu zian, Valentin Manterola ta, in zuen proiektua. Hortxe Xixkolonian eon zan planua ta ez dakit nundik, aiuntamientuak lagunduta eo, in zuen obra haundixa.

3. San Telmoren inguruko tradizioa

- **Erref:** ZUM-015/011
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:18:20. **Bukatu:** 00:20:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Badirudi San Telmoren ohitura Galizia ingurutik ekarri zela XVII. mende inguruan. Gipuzkoan ez da beste inon San Telmorik. San Telmo kalean ere bada, ustez San Telmorena den irudi bat, baina ez da San Telmo, San Isidro baizik. Zumaian oso sartuta dago: itsasontzien izenak, trainerua, umeen izenak, eta abar.</p>

Transkripzioa

- Eta historiya ta badakizue? Noiz sortu zan, ta... ez?
- (Joxe Migel) Nik ez... Nik ez dakit.
- Beti kofradiyakin ta...
- (Ana Mari eta Ramon) Bai!
- (Ana Mari) Guk hala ezautu gendun.
- (Ramon) Bai. Hori badazkidxe. Libruan [...] aitatzen dittu, bai, hamazazpi, hamazazpigarren gizaldiran eo in zala eo. Berez esaten due, ez da hemen San Telmo... maiñelak ekarri zuen Galizitikan San Telmuen...
- (Ana Mari) San Telmua, bai, bai.
- (Ramon) ... San Telmuen asuntua, han zan, ze...
- Tradizidua.
- (Ramon) Ta Donostiduan daon San Telmo Dominikua zalako ta prailiak jarri zuelako Museo San Telmo, Dominikuak jarri duelako. Bestela hemen Gipuzkuan iñun ez dao San Telmoikan. Eta hori berez maiñelak Galiziduan ibillita, handik ekarri omen zuan ze hori, Santo horren kontua. Bestela Euskal Herriiduan ez dao San Telmoikan.
- Baiña, baiña Zumaiduan bai, ez? Beti izan du...
- (Ramon) Zumaiduan, beti, buelta hortan.
- (Ana Mari) Bai.
- (Ramon) Hara hasi zianian juten, Galizira juten zianian. Ta geo Calle San Telmon dao paetian bere imajen txiki bat, "Glorioso San Telmo". Baiño etorri dia teknikuak eta jendiak ibiltzen dia, eta...
- (Ana Mari) Ke ba! Ez da.
- (Ramon) Ez da San Telmo bizarra kenduta. San Telmok ez zakan bizarrikan.
- (Ana Mari) Ez.
- (Ramon) Ta kalia daona bizarrakin dao, baiño...
- (Ana Mari) Bizarrakin. Askok... Berez gazte-gaztia da. [...] horrela borobil-borobilla...
- (Ramon) Bai.
- (Ana Mari) Hola, zuk dakazun bezela.
- (Ramon) Santuak bai.
- (Ana Mari) Gazte-gaztia. Ta kalia daona ze baiño zaharro, nere aittaita baiño zaharro! San Isidro.
- (Ramon) San Isidro dala ematen du, bai.
- (Ana Mari) Barkun batek ekarri omen zun. Han jarri omen zuen, ta...
- (Ramon) Jarri ta han dao, kalia.
- (Ana Mari) San Telmon bezela. Ta nik esaten [zion] amai gaztio nitxala:

"Nik ez det entenditzen hau nola dan! Eliza juten zea ta han Santua gazte-gaztia dao. Eta kalia zahar-zaharra. Zein da? Bere aitta al da, ba?", ta "Ez! Ekarri in ziñenan barko batian". Ekarri in ziyen ta hor jarri ta... San Telmo! Antziñako kontuak!

- Eta San Telmon inguruan bada tradiziya? Hala ba, San Blas gaixotasunak eta sendatzeko ta...

- (Denek) Ez!

- (Joxe Migel) Hori komentuan!

- (Ana Mari) Ez, ez, ez, ez! Baiño San Telmon ez.

- (Joxe Migel) San Telmon ez.

- (Ramon) Itsasoko barko batek "Glorioso San Telmo" izena zun...

- (Ana Mari) "Glorioso San Telmo" izena jarri zidxo.

- (Ramon) Geo San Telmo itsasoko, itsasoko protektoria bezela. Oridxon San Nikolas dan bezela.

- (Ana Mari) Bai. Bai.

- (Ramon) Eta geo trainerak ere San Telmo [...].

- (Ana Mari) San Telmo. Oseake, San Telmo dao Zumaidan oso Zumaikua...

- Oso sartuta, ezta?

- (Ana Mari) Oso sartuta dao.

- (Ramon) Bai. Umiak ere badabe izenakin, Telmo, badabe.

- (Ana Mari) Bai, Telmo eta izena? Bai.

- (Joxe Migel) Bai.

- (Ana Mari) Ta inkluso kanpua ere bai. Kanpua' e bai, kanpua' e bai. Hemen ingurukuak o gurasuak hemenguak. Telmo jarrita, Telmo jarrita.

- (Ramon) Badabe, bai. Hoixen. Bestela...

- (Ana Mari) Ta bestela, berez, histori txikidxa, guk dakiuna, e!

- (Ramon) Ez. San Blasena bezela, bedeinkazidxa eta iten zianak...

- (Ana Mari) Bea sartu omen zuen uretan, urte batian, San Telmo, prozesiduan!

4. San Telmo Egunean kaleak edertuta eta arrantzaleek jai

- **Erref:** ZUM-015/013
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:21:00. **Bukatu:** 00:23:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>San Telmo Egunean kalea apaintzen zen, lorez, girnaldaz... San Telmo Eguna laneguna izaten zen. Egun horretan ez zen jairik. Arrantzaleek bakarrik ospatzen zuten, kofradia parean. San Telmo Egunean kanpoko fraide bat etortzen zen, eta arrantzaleak berekin konfesatzen ziren. Gutxienez urtean behin konfesatu behar izaten zen, eta Jauna hartu, eta batzuek egun hori aprobetxatzen zuten.</p>

Transkripzioa

- (Ana Mari) Belarrak ekartzen zian [...].

- (Ramon) Arbustuakin.

- (Ana Mari) ... arbustuak hangiak eta lokarri batekin.

- (Joxe Migel) A, bai, e?

- (Ana Mari) Eta banderituak eta're in ere bai.

- (Ramon) [...] moitzen hituan [...].

- (Ana Mari) Bai, bai, moitu ta. Musika´re jarri´re bai. Ta San Telmo San Isidro omen o San Telmo zein dan santu hori, hari nolako alfonbrak in ta.

- (Joxe Migel) A, bai, e?

- (Ana Mari) Oso! Dana lorez beteta, ta. Festa haundidxa zan.

- (Ramon) Baiño asteguna izaten da, astelehena, ta ez zan jai iten, e!

- (Ana Mari) Lana eukitzen zan.

- (Ramon) Lana iten zan!

- (Ana Mari) Maiñelak bakarrikan iten zun, maiñelak bakarrikan.

- (Ramon) Maiñelak bakarrik iten zuen jai.

- Mariñelak bai?

- (Ana Mari) Zahagidxa jartzen zuen kofraidxan azpidxan, zahagi bat, arduakin.

- (Ramon) Prozesidxua ta [...] lanian.

- (Ana Mari) Lanian. Ta gure aittak eta lanea joten zian.

- (Ramon) Geo arratsaldian iten zuen jai.

- (Ana Mari) Bai, baiño maiñelak bakarrikan iten zun. Eta kofraidxak ematen zun hamaiketakua, ematen zun, geo´re eman zuen, ematen zuen. Eta kofrai azpidxan zahagi bat arduakin.

- Ardua?

- (Ana Mari) Ya kendu in zuen. Porke maiñelak danak uzten det zahagidxa...

- (Ramon) Mozkor-mozkor.

- (Ana Mari) Mozkor-mozkor inda. Baiña urte pillan eoten zan, hor zan zahagi hura.

- (Ramon) Iten zuen, ekartzen zuen, gaiñea, prozesidxuan joten beti praille bat. Ekartzen zuen parrokidxan kanpotikan praille bat. Eta konfeso ez, konfesionaidxuan eoten zan. Ta nola zeon jendia ez zuna nahi konfesatu herriko apaizakin, konfesatzen zian prailiakin. Pazkokua, Pascua Florida, Pazkokua esaten zikon, Pazkuetan jaunartu. Gutxidxenez urtien behin.

- (Ana Mari) Urtian behin. Lo que pasa que gaztia da horretako...

- (Ramon) Elizak obligatzen du urtian behin gutxidxenez komulgatu in behar zala. Ta bazan, pertsonak bazian, urtian behin konfesatu ta jaunartzen zuenak. Ta orduantxe iten zuen. Halakotxe deskantsua hartzen omen zun jendiak, arratsian danak mozkortu!

- (Ana Mari) Mozkortuta!

- (Ramon) Ta praille hura prozesidxuan joten huan!

- (Joxe Migel) A, bai?

- (Ana Mari) Lo que pasa que uan zaharrik ez dao, baiño, gure, Juanito nere lehengusuen ta, Luis [Peraso] ... Jexus... ez! Inaxio [Peraso] aintziñakuak arrantzaliak...

- (Ramon) A. Bai, bai...

- (Ana Mari) Eta San Telmo biarrenian nola izaten dan meza, orduan iten due askoek oan.

- (Joxe Migel) Pazkoko?

- (Ana Mari) Pazkokua.

- (Joxe Migel) A!

- (Ana Mari) Lo que pasa que ya edade hortakuak ez daude.

5. San Telmoren relikia

- **Erref:** ZUM-015/018
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:32:05. **Bukatu:** 00:33:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Zumaiaiko parrokian San Telmoren "relikia" bat dago. Ustez, San Telmorena omen zen hezur zati bat. Zilar koloreko kutxatxo bat da eta barruan hezurra.

6. San Telmoetan, 4 egunez musika

- **Erref:** ZUM-015/021
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:37:30. **Bukatu:** 00:39:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Lehengo San Telmoetako egitaraua: bezperan (igandea) musika, San Telmo egunean (astelehena) jaia moilan, eta San Telmo bigarrenegun (asteartea) eta hirugarrenegun (asteazkena), arratsaldean musika. Gaur egun Zumaian ez da itsasontzirik geratzen, baina inguruko herrietan badira arrantzale batzuk.

Transkripzioa

- (Ramon) Ta hiru egunian eoten zian [...].
- (Ana Mari) Hiru gaba iten zian.
- (Ramon) Itxafero batzuk bota...
- (Ana Mari) Itxaferuak bota ta kofraiko aurrian iten zan dantza hiru gaba.
- (Ramon) Han ibiltzen zian hiru gaba.
- (Ana Mari) Oseake, San Telmo bezpean arratsaldian izaten zan dantza.
- Bezperan.
- (Ana Mari) Bai, bezpean. Gabian ez. Geo, San Telmo egunian egun guztidzan festa, itxaferuak behintzat bai, eta zahagi eguna ´re bai, han arduakin ta...
- (Ramon) Bai.
- (Ana Mari) Hamaiketakua ´re bai, kofraidzan pikuak eta gauzak.
- (Ramon) Han kabitu eziñik dantzan jendia.
- (Ana Mari) Ez [...] kabitzen!
- (Ramon) Mollaiño.
- (Ana Mari) Oseake, kofraiko plazuletan ta mollar iten zan, ta mollar.
- (Ramon) Kuadro txiki hura, mollar´e jendia.
- (Ana Mari) Eta geo, San Telmo bigarrenegun eta hirugarrenegun gabian.
- (Ramon) Gabian, lanetik erten...
- (Ana Mari) Lanetikan erten ta orkesta jartzen zan.
- (Ramon) Jende gaztia dantza iten.
- (Ana Mari) Bai, orduan han iten zan.
- Astelehenetan.
- (Ramon) Astiartia, asteazkena.
- (Ana Mari) Asteartia ta asteazkena. Oseake, San Telmo egunian, egun guztidzan...
- (Ramon) Ta geo, repetizidzuak.
- (Ana Mari) Eta geo, San Telmo bigarrena ta San Telmo hirugarrena iten zan.
- (Ramon) Hirugarrena.
- (Ana Mari) Eta geo repetizidzuak.
- (Ramon) Repetizidzuak.

- Aste batea.

- (Ana Mari) Bai, San Telmo... Baiño oaingua da...

- Eta gehixenbat, orduan, mariñelena eta...

- (Ana Mari) Mariñelena.

- (Joxe Migel) Bai.

- (Ramon) Bai, bai, bai. Maiñelak zien, barko hoidxek. Eta geo zeon, uaindik ´e badabe jendia itsasuan lan iten duna Oridxon ta zea... maiñelak mutillak...

- Getaixan ta...

- (Ana Mari) Getaidxan ta bai...

- (Ramon) Getaidxan... Badabe, badabe uandikan ere, baiña Zumaidxan barkuik ez da bat bea ´re geatu. Baiña maiñelak itsasuan asko. Ta geo marina merkanten ta kanpuan eongo dia, e? Ez dakit zein dauden... batzuk...

- (Ana Mari) Ez dakit! Ez dakit!

- (Ramon) Batzuk eongo dia...

- (Joxe Migel) Nik ez dakit.

- (Ana Mari) Bueno, hemendikan maiñelak bai, kanpoa juten dianak. Baiño bertan...

7. Zumaia erdian txerria ukuiluan

- **Erref:** ZUM-017/001
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Zumaia erdian, bere etxe ondoan zegoen etxe baten deskribapena. Bi pisuko etxe arrunt bat zen, baina ukuilua zuen. Txerri bat hazten zuten bertan. Goitik terriari belarra botatzeko zulo bat zegoen. Txerria egunero ateratzen zuten pasiatzera eta jendeak janari soberakinak ematen zizkion. Gauza arrunta zen hori lehenago. Ukuilua garbi-garbi edukitzen zuten.

Transkripzioa

- Esplikatuko diazu hori, kale-baserriyak eta...

- (Ana Mari) E?

- Kale-basarrixak zian?

- (Ana Mari);Qué va! Kale-basarrixdak? Politta, politta, gure kalia. Número, ze numero da hura? Bai, Maria Luisa Urbietta, ze numero entrada? Uan dao Valentin Manterola hau, ezautzen al dezu? Pintoria. Daka uan esposizidxua jarrita han. Hori zan itxe bat, itxe normal bat, normal bat, bi pixokua. Ta geo zakan okoillua, behian, okoillua. Atiak zeatzen zian, ba, baserrikuak, honela, ta geo bi pusketakua. Eta han zakan, behe-behian, okoillua, txerri bat. Ta geo, nola da, erderaz, entresuelua? Euskeraz ez dakit nola dan. Entrada sartu ta segituan, han, belarra, belarra eukitzen zun txerri horrentzako. Han, ez dakit, ate bat o ez dakit. Hamen, belarra, belarra, belarra. Ta bakizu lurrian nola eoten dan irikitzeko? Eske, izena daka... Belarra botatzeko txerridxai, goitikan?

- Aska.

- (Ana Mari) Bai, goitikan.

- Bai, goiko pisuan eo, ranpa...

- (Ana Mari) Bai. Eta txerridxen gaiñea eroitzen zan belarra, jana, ez? Ez zan, okoillua zan. Kale-baserrixa ez, okoillo bat, politta. Eta han txerri bat hasitzen zan.

- Kale... Zumaidxa erdi-erdixan?

- (Ana Mari) Bai, bai, bai, bai. Nere etxian onduan. Nere etxian onduan, Calle Marin.

- Eta gaiñera nahiko normala izango zan hori Zumaixan?

- (Ana Mari) ¡Por supuesto! Egunero pasiatzen zun!

- (Ramon) Bazeuden, gehio´re bazeuden, Calle San Telmon´e bai. Ta geo pasiara ateatzen zuen.

- (Ana Mari) Pasiara. Calle San Telmon´e bazan, [...].

- (Ramon) [...].

- (Ana Mari) Eta [...]. Baiño hori zan, guria da número once, horrek ez dakit ze numero dakan, Valentiñek. Impares, impares dia.

- (Ramon) Nueve, o...

- (Ana Mari) Seis o... Seis o usten det dala. Eta beaidxek bakarrikan bizi zian. Oseake, gizona zan arrantzalia, eta andria, ba, txerri hori ta baratza ta souak eta. Eta txerri hori ekartzen zun txiki-txikidxa, oso politta. Ta klaro, hasitzen zijuan bezela, baiño egunero-egunero-egunero ateatzen zun. "Krun, krun, krun!" "Kurrin, kurrin, kurrin, kurrin, kurrin!", zimitadxoaiño. Zimitadxon buelta ematen zun...

- (Ramon) Geo jendiak itxeko sobrak ematen zidxoan.

- (Ana Mari) Ibiltzen zan... Ogidxa!

- (Ramon) Bazeon andre bat Erramona Txarri esaten genduna, ta itxetatikan ta jasotzen zun sobrak: ogi-koskorak eta patata-azalak eta naranja... Eta Erramona Txarri esaten giñon.

- (Ana Mari) Bai, baiño harek zakan okuilluan. Baiño honek, uan uan esposizidxua daka han!

- Itxeko sobrak eta.

- (Ana Mari) Bai, egunero etortzen zan gurea´re. "Ba al dezue zeoze?" O patata-azalak eo igual ez, beste zeoze, ogi gogorak eo...

- (Ramon) Eta geo zeoze ekartzen al zizuen? Urdaidxa eo?

- (Ana Mari) Ez. Beti zorretan gelditzen zan, porke paatu dunakin, berridxa ekartzen zun. Oseake, bat kendu ta bestia jarri. Haundidxa iten zanian, ya, saldu iten zun. Baiño haren ordaiñez ekartzen zun bestia. Eta harekin, harek balidxo zunakin ta ez dakit ze, beti zorretan. Sekula ez zan aillatzen ezer´e. Baiña beno, ohitura oso politta. Geo San Fermiñen egunian korrida bezela iten zan zezenakin.

- (Ramon) Ohitura politta, baiño uan, usai hura, orduan´e ez giñan akostunbratzen.

- (Ana Mari) Ez zeon hanbesteikan!

- (Ramon) Garbitu ingo zun.

- (Ana Mari) Bai, por supuesto. Beti garbi-garbidxa zeon. Bai, eske txokagarrixa hori da, oseake, gaiñea okoillo ederra, harrizkua. Eta behian, pisua zeon. Amaiako plazatikan pisua zan.

- (Ramon) Bai, baiño sarri-sarri garbitu beharko zun.

- (Ana Mari) Por supuesto, beti garbi-garbi eoten zan. Beti-beti. Haitza, dana haitza zan.

8. Traineriletan kopa irabazi eta herriaren harrera

- **Erref:** ZUM-017/003
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:04:35. **Bukatu:** 00:06:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

<p>Zumaiak estropadetan bandera irabazi izan duenetan, San Telmora joaten ziren denak prozesioan bandera bedekatzera. Ohitura hori nahiko berria da, lehenago ez zuten banderarik irabazten eta. Zumaiar batzuk Madrilen traineriletako kopa irabazita etorri zirenean herrian egin zitzairen harrera. Bestelako harreraren bat zegoenean ere beti Zubi-txikira joaten ziren zumaiarrak.</p>

Transkripzioa

- Beste gauzatxo bat, lehen San Telmo ta aitatu deu, ta zuk jakingo dezu, hor, banderak eta irabazten zianian, ta irabazten dianian, San Telmora ta eramaten zian? Traiñerutan eta...
- (Ramon) Bai, Don Josek bedekatu iten zitun...
- (Ana Mari) Bai, baiña hori uan dala denboa gitxi, porke eske klaro, lehen ez zun irabazten.
- (Joxe Miguel) Lehen-lehen ez.
- (Ana Mari) Ez. San Telmoa bai, prozesidxuan bezela, bedekatzea. Bedekatu, bedekatu ta meza.
- Baiña hori ez da lehen-lehen kontua?
- (Ana Mari) Ez, ez, ez, ez.
- (Ramon) Ez. Lehen irabazi zun behin eo bitan eo, baiño...
- (Ana Mari) Bai, baiño irabazi... ez!
- (Ramon) Banderak [...] aiuntamentuan, baiño hola, bedekatu're...
- (Ana Mari) Ez, ez. Geo hasi zianian ya bastante ta zea, ba, in behar zala, bedekatu in behar zala, ta prosezidxuan bezela, meza.
- (Joxe Miguel) Meza, meza...
- (Ramon) Trainerillen kanpeonatua Espaiñikua Yeregineko bi eo hiru anaiek Madrillen irabazi zuen. Casa Campoko laguan in zuen regata, trainerilla, ta irabazi in zuen, Yeregi, Iñaki Yeregi ta...
- (Ana Mari) Bai.
- (Ramon) Ta Madrilen irabazi zuen, eta izugarrizko rezibimentua, gorridxa zan orduan ere...
- (Ana Mari) Bai, beti gorrixa Zumaidxa.
- (Ramon) "¡Viva los rojos!" han jende dana, zeoze aprobetxatu behar zun ta. TA bandera gorridxakin erten gendun, zeoze, jendiak zeozarren manifestazidxua nahi gendun, ta Madritik ekarri zuen, kopa o ekarriko zuen, bandera ez...
- (Ana Mari) Kopa usten det.
- (Ramon) Kopa usten det ekarriko zuela.
- (Ana Mari) Kopa usten det.
- (Ramon) Izan zan rezibimiento bat, bueno. Jende dana, obispua etortzen zanian ta danak zubi txikira jutun giñan.
- (Ana Mari) Bai.
- (Ramon) Eta dana girnaldaz betia.
- (Ana Mari) Las reliquias de Santa Teresa, ta danak zubi txikira.
- (Ramon) Zenbat gauza pasatzen zian ordun Zumaidxan. Beti zeoze bazan, zentenaixon bat o eskapulaixua o zeoze bazan, danak jutun giñan zubi txikira, ta etortzen zian, eta han iten zian rezibimientuak eta.

9. Hildakoen inguruko ohiturak; sepulturak; pildumena

- **Erref:** ZUM-017/005
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:07:30. **Bukatu:** 00:09:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Domu Santu edo Santu Guztien Eguna

Laburpena:

<p>"Pildumena" zer zen: espiralean doan kandela mehea. Elizan jartzen ziren halako kandelak arimen egunean. Familiakoren bat hildakoan, familia bakoitzak bere sepultura izaten zuen elizan urtebetez. Han ere jartzen ziren kandelak trapu beltzaren gainean.</p>

10. Hildakoen inguruko ohiturak; errespontsuak; lutoa

- **Erref:** ZUM-017/007
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:09:50. **Bukatu:** 00:11:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>Norbait hiltzean dirua ematen zitzaion familiari laguntza gisa. Diru hura elizako sepultura gainean jartzen zen trapu beltz baten gainean eta handik apaizari errespontsuak ematen zitzaizkion (3 txakur txiki bakoitzean). Peldumena eta kandelabroa jartzen ziren sepultura gainean. Emakumeak mantila beltzarekin joaten ziren. Lutoa sakratua zen eta 2-3 urte irauten zituen.</p>

Transkripzioa

- (Ana Mari) Eta orduan han jartzen zan trapu hura ta han dirua botatzen, dirua zer zakazun, diru hura han jartzen da, trapu hartan. Eta apaizak hasitzen zan hiru perro txiki, errespontsua. Hiru perro txiki ta taka!, hiru perro txiki, ta peldumena, hura. Eta geo meza nausita ta juten ziñanian, zeure sepulturan, peldumena hura jartzen zan.
- Eta piztu?
- (Ana Mari) Ta piztu. Trapo beltz batian.
- Eta zuen sepul... Zuek jarri ere, sepultura inguruan edo exeritzen zan?
- (Ramon) Bai. Bazekidxen nun zian, ze lekuak zian.
- (Ana Mari) Bai, bai, bai, bai. Nik badakit guria nun zan uaindikan ere.
- (Ramon) Eske, erditikan aurea bankuak zian, banko luziak, gizonezkuenak. Baiño erditik atzea zian sillak.
- (Ana Mari) Sillak, emakumientzako sillak, sueltuak. Oain ere izango dia dendan batzuetan. O dendan ni berriz, elizan.
- (Ramon) Eta silla hoidxek moitu iten zian, ta gaiñea kobratu zeoze [...] ibiltzen zian.
- (Ana Mari) Bai, hiru perro txiki sermoitan paatzen zian.
- (Ramon) Orduan, silla ta silla tartian lekua bazeon jartzeko horrek esan duna, zapi, trapo beltz bat, bere pildumenakin.

- (Ana Mari) Bere pildumenakin.
 - (Ramon) Bestiak, kandelak ere [...].
 - (Ana Mari) Kandelak ere bai izaten zian. Bi kandela, kandelabruak, eta erdixan peldumena hori izaten zan.
 - (Ramon) Difuntua ta juten zian familikuak, alabak eo alarguna, alarguna ez, baiña familikuak, manteliñakin, danak beltz-beltz-beltz jantzita. Zuk ezautu dezu hori?
 - (Ana Mari) Bai, bai, bai. Nere ama, bere, bere...
 - (Ramon) [...] lotzen zian...
 - (Ana Mari) Bai.
 - (Ramon) ... manteliñak zian puskak, ta iten zuen tunika bat bezela, beltz-beltz-beltz jantzitzen zian. Ta hantxen eoten zian eleizan zeakin, ez dakit zenbat denpoan...
 - (Ana Mari) Bai, ez dakit, urte betian o izaten zan...
 - (Ramon) Lutuan´e hiru urte o ze izaten zan?
 - (Ana Mari) Bai, lutuan´e denboa asko. Bi urte behintzat beltzez.
 - (Ramon) Bi urte, urte bete [...], alibidua.
 - (Ana Mari) Bai.
 - (Ramon) Blusa zuri bat eo lazo bat eo...
 - (Ana Mari) Bai, baiña bi urte pasata, e!
 - (Ramon) Ta baten batek puskatzen bazun, alargun batek pixkat o, o dantzan ikusi zuela, eo, ez dakit ze in zuela, adios! Marmarrak eta... Lutua izaten zan fuertia.
 - (Ana Mari) Muy sagrau, muy sagrau.

11. Pildumenen inguruko azalpenak

- **Erref:** ZUM-017/008
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:11:30. **Bukatu:** 00:12:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Pildumenak gaur egun ere artisauei ikusten zaizkiela komentatzen dute. Pildumenaren inguruko azalpenak. Alberdineko pastelerian egiten zituzten pildumenak.

Transkripzioa

- Ba, pildumen hori uan ikusten da ta igual ikusita eukiko dezu zuk, eskual lanak, hemengo kutxak eta, kutxak eta iten dia, ba? Eta bestiak, eske, nik izena...
 - (Ramon) Argizaiola.
 - (Ana Mari) Argizaiola.
 - Argizaiolak eta inguruan...
 - (Ana Mari) Huri da! Bueltaka hori da peldumena.
 - Baiña zuek ez dezue ezautu hori?
 - (Ana Mari) Ez, guk lurrian.
 - Lurrian. Zuzenian pildumena.
 - (Ana Mari) Bai, bai, bai, bai. Honela iten zan, oan´e igual salduko due, ez dakit, e! Honela ta tak!, ta geo tak, punta. Ta hura segun gastatzen zijuan bezela, juten zan eskatzen, dana bukatu arte.
 - Eta erosi?
 - (Ana Mari) Erosi dendetan. Gu [...] Sorazunian, baiña Alberdinekuakin ta.

Pasteleidxan.

- (Ramon) Bai. Lehenon konfiteidxan, ez zan izaten pasteleidxan, [...] konfiteidxan [...], ta iten zituen kandelak eta pildumenak.

- (Ana Mari) Bai.

- (Ramon) Nik Panplonan ikusi det denda bat oaindikan pildumenak saltzen dituenak.

- (Ana Mari) Bai, uain huri tipikua bezela dao, e. Tipikua bezela dao. Nik hamen ez det ikusi aspaldidxan. Igual eon laike.

- (Ramon) Nik hamen'e ez. Donostidxan ez det ikusten hori.

- (Ana Mari) Ez dakit. Nik ez det ikusi hemen.

- (Ramon) Geo, argizaiolak ere modernuak saltzen dittue denda horrela pixkat tipikuak. Ta han eoten da lotuta pildumena.

- (Ana Mari) Bai.

- (Ramon) Baiño nun o nun iten dian.

12. Hildakoen inguruko ohiturak; errespontsuak; sepulturak

- **Erref:** ZUM-017/009
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:12:50. **Bukatu:** 00:14:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Elizaren aldaketarekin batera galdu ziren hildakoen inguruko ohitura zaharrak. Arimen Egunean, eliza kandelaz beterik egoten zen eta belztuta irteten ziren elizatik. Apaiza sepulturaz sepultura joaten zen eta norberarenera iritsi artean itxaron behar. Norberarengana iritsitakoan, diruak gastatu arte hantxe egon behar izaten ziren.

Transkripzioa

- Eta gutxi gorabehera noiz galdu zan tradiziyo hori, ba, zapi beltza ta pildumena...

- (Ana Mari) A! Karo! Eleizan aldaketak etorri zianian.

- (Ramon) Sesenta y dos...

- Sesenta y...

- (Ana Mari) Bai, porke ni nere amonakin eon nitzan katxarro horrekin. Bai, eleizako aldaketa in zuenian.

- (Ramon) Baiño eleizatik ertentzen gendun, hainbeste peldumen ta hainbeste kandela Anima Egunian, beltz.

- (Ana Mari) Beltz-beltza.

- (Ramon) Ordu betian eoten giñan, e!

- (Ana Mari) Dana beltz-beltz.

- (Ramon) Dana [...] buruko min [...]. Honela in sudur-zuluan ta dana beltz.

- (Ana Mari) Dana beltz.

- (Ramon) Zeon zientoka kandela.

- Animen Egunian.

- (Ramon) Anima Eguna.

- (Ana Mari) Bai. Geo egunetan, egunetan eoten zan zapi horrekin, dirua bukatu arte. Oseake zuk sepultura bat baldin bazakazun aurrian, zeoze, porke hasitzen zan apaizan aurretikan, respontsua ta hiru perro txiki o lo que sea, pezeta. Beste respontsua? Ta berriz'e, bukatu arten. Geo

aldamenekuai. Ta guk gendukan atze-atzian, atien onduan sepultura. Baiño hantxen eon bihar, zuria tokatu arten. Eta zuria bukatu arten... Nik behintzat lo hartu nun, ta manteliñak´e sua hartu zian. Eta hantxen... Karo, gure amak eta egun guztidhan han. Eta jun zea, ba, uan zu guk jatordua o zeoze iteko, ta hantxen. Zure txanda tokatu arten. Eta [...], punba!, hiru perro txiki. [...], punba! Ta asko baldin bazazkazun... Gutxi baldin bazan ez, baiño, han eon behar. Eta geo, peldumena hori eramaten zan meza nausira eo urte betian, eo ez dakit noiz arten izaten zan hori.

- (Ramon) Bai, izaten zan anibersaidxua ta pasatzian. Meza, meza, nola izaten zan?

- (Ana Mari) Baiña diruen kontu hori egun guztidhan eleizan.

- (Ramon) Gregorianak eta hogeta hamar meza, goizian goizo igual jartzen zuen, goizeko sei t´erditan, ta hara juten zian. Ta azkeneako jendia nekatu iten zan. Fedia baiño´re, debozidxua baiño gehidxo, aspertu. Horrek esan duna, dirua´re, amorratzen diru hura...

- (Ana Mari) Bukatzeko geo amorratzen!

- (Ramon) Bi orduan nola eongo ziñan [...]!

- (Ana Mari) Ez! Egun guztidhan ere bai! Eta egun batian bukatu ez ta beste egunian ta. Bukatu arten danak! Eta guk azken-azkena gendukan ta a!, bueno, guk pasatu gendun han! Bueno, bueno, bueno! Bukatu arten!

13. Zazpi aldaretan mezak

- **Erref:** ZUM-017/010
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:14:50. **Bukatu:** 00:16:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:

<p>Zazpi aldare zeuden lehenago eta egun batzuetan aldare guztietan egoten ziren apaizak meza ematen. Estipendioa. Norbait hildakoan hildakoari "meza ateratzeko" ohitura.</p>

Transkripzioa

- (Ramon) Geo zauden altare asko, ta apaizak mezak ematen zituen altare danetan. Uain bat daon bezela, kapillan bi, San Josena, lau, bost altare... ez gehidxo! O bai, sei. Sei altare zauden. Ta erdikua zazpi.

- (Ana Mari) Non zian ba, bestiak? Erdikua, bi kapilla...

- (Ramon) Geo zauden aurrian, zean, San Telmo [...] beste bi altare.

- (Ana Mari) Bai, bai, bai. Uan ixeritzeko dabezen banko hoidxetan, ez?

- (Ramon) San Jose, eta animen purgatoixotakuan, sei, zazpi. Ta bazian egunak danetan apaizak meza eman ta meza eman, danak difuntuaneko. Ta meza bakoitzak zakan estipendio esaten zidxoan zea, dirua zakan. Ta honek esan duna, familiya hola zeoze zana, diru asko jasotzen zuen ta dana hua gastatu arte, mezak, gregorianak, eta.

- (Ana Mari) Egunak eta...

- (Ramon) Egunak eta segi! Uaiñ ere, uaiñ ere hori´re badake ohitura, hori nei ez zait behiñ´e gustatu baiño, meza ateatzen didxoe igual bere amen eguna da... ateatzen al dezue meza?

- (Ana Mari) Ez, laga in nun.

- (Ramon) Zuek?

- (Ana Mari) Nik laga in nun, laga in nun...

- (Ramon) Badia uaindik jendia jun ta apaizai...

- (Ana Mari) Eta hemen ere bai...

- (Joxe Migel) Hamabi duro.

- (Ana Mari) Oan hamabi euro, ta laga in nun.

- (Ramon) Mezetan izena esaten ditu.

- (Ana Mari) Bai.

- (Ramon) Honen amena, honen aittena, taka-taka. Askotan Maria esaten du, ta Mariak berrogei dabez Zumaidxan.

- (Ana Mari) Bai.

- (Ramon) Baiña geo hori esaten du, Concilidxuak ekarri zun difuntu guztidxenak, danenak esateko mezetan esaten du. Ta difunto danak sartzen dala orazidxuan. Orduan ez dakazu ze aitatuikan [...] izena.

- (Ana Mari) Bai, oaindikan, uan dala denboa gitxi...

- (Ramon) Andre Maiko egunian mezeta jun ta igual esan zituen hogeita hamar!

14. Aste Santuan erretaulako irudi guztiak estalita

- **Erref:** ZUM-017/012
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:17:15. **Bukatu:** 00:18:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>San Lazaroren inguruko azalpenak. San Lazaro egunean elizako erretaulako irudi guztiak estali egiten ziren. Aste Santuan tela morez estaltzen ziren elizako irudiak. Berpizte egunean berriz estalki guztiak kentzen ziren.</p>

Transkripzioa

- (Ramon) Erramua baiño lehenagoko jaidxa zan Lazaro, esaten zidxuen. Lazaro da, Lazaron milagrua badakizu, Marta ta Marian anaidxa zala ta, hil in zala ta Jesusei deitu zidxoan ta "berandu zatoz, hiru egun da hilda daola". Ta Jesusek zeatu in zun, resuzitatu in zun Lazaro. Eta Lazaro esaten da. Lazaro egunian iten zuen Zumaiko erretaula goitikan behera, ez dakit ze polea eta zer ibiltzen zian...

- (Ana Mari) Baiño danak, ez Zumaidxan bakarrik.

- (Ramon) Bai, eliz danak. Baiño Zumaiko retablua, e!

- (Ana Mari) Tela.

- (Ramon) Tela more, more-more dana.

- (Ana Mari) Baiño tela...

- (Ramon) Santo danak, dana tapatzen zan.

- (Ana Mari) Dana, dana, ta ez da ezer ikusten.

- (Ramon) Orduan lan haundidxa eoten zan porke hasten zan zeakua´re, ostial santuko monumentua´re eskaletakin´e, jesukristoko tinglaua. Ta zebeñ Xakunekuak eta uribetarrak eta Ostolaza, jende asko ibiltzen zan parrokidxan lanian.

- (Ana Mari) Bai, jende asko zeon hor.

- (Ramon) Gasto haundidxa, gastua. Uaiñ ez da ezer´e iten.

- (Ana Mari) [...] Gabian prepaatzen zan Andre Maikua, gabian.

- (Ramon) Ta han polea batzuk eta bazaben retabluan, ta dan-dan-dana

more-more-more, dana. Aste Santuetako elizkizun dan-dan-danak, danak more-more-more. Ta errezurrezi goizian prozesidxuak juten zianeako ya dana kenduta eoten zan.

- (Ana Mari) Oseake, gabian iten zuen lana.

- (Ramon) Kentzen zuen momentutikan hautsak´e garbitzen zituen ta behiñ´e baiño ederro azaltzen zan eleiza. Hori´re zan Aste Santutako, oso politta. Bai.

- (Ana Mari) Politta zan.

- (Ramon) Ta santua, zapidxa moria, tela...

- (Ana Mari) Errespetua ematen zun.

- (Ramon) Izugarridxa, izugarridxa.

- (Ana Mari) Errespetua ematen zun harek.

15. Zumaiaiko eliza eta ermitak

- **Erref:** ZUM-017/013

- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:18:30. **Bukatu:** 00:20:30

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:

<p>Zumaiaiko elizak: San Telmo, "Andremaixa" (Arritokieta), Zuloaganeko finkako kapera, San Migel (Artadikoa) eta Oikiako San Bartolome. Komentua; zenbait ikastetxetan ere kaperak zeuden lehenago. Komunio, hileta eta ezkontza gehienak parrokian izaten ziren. Bederatizurrenak eta bestelakoak ere parrokian egin izan dira. Andra Mariko elizan noiz egoten diren meza eta bederatziurrenak. Gaur egun jendea Arritokietan edo San Telmon ezkontzen da, leku politak direlako.</p>

Transkripzioa

- Beste galderatxo bat. Zumaixan zenbat eliza, eo zeintzuk dia eliza ta ermita ta...

- (Ramon) Ermita honek esan duna, San Telmo ta Andre Maidxa Arri... Guk Andre Maidxa esaten deu, Arritokietai esaten diou Andre Maidxa, Axkoitidxan´re bai, Andre Maixa. Geo dao, Zuloaganeko finkan dao kapilla.

- (Ana Mari) Kapilla polita da, oso politta.

- (Ramon) Partikularra da, oso politta, Beobiden gurutzia ta oso politta da. Ta geo dao San Miguel de Artadi. Ta geo dao Oikidxan San Bartolome. Hoidxek Zumaiko...

- (Ana Mari) Hoidxe Zumaikuak.

- (Ramon) Zumaiko terrenuan dao San Miguel, San Bartolome, Zuloaganekua...

- (Ana Mari) Zuloaga...

- (Ramon) San Telmo...

- (Ana Mari) San Telmo ta Andre Maidxa.

- (Ramon) Ta geo dao konbentua.

- (Ana Mari) Geo konbentua. Oan beste bat itxi in da, monjetakua, Maria Jose.

- (Ramon) Bai, hor ere kapilla zan lehenore bai.

- (Ana Mari) Kapilla zan ta aurtan, setienbrian, setienbrian itxi zan.

- (Ramon) Kolijidxuan kapilla txiki bat zaken.

- Eta geo parrokiak.

- (Ana Mari) Parrokidxa.

- (Ramon) A! Geo Mercedaidxuan kolejidxuan ta´re kapilla txiki bat gendukan, ta geo parrokira.

- Eta holan, tradizixo gehien edo nun izaten zan? Herriko jentia eta gehien...

- (Ramon) Parrokidxa. Danak parrokidxan. Ta kumunidxo txikidxak eta entierruak eta ezkontzak gehidxenak eta zeak, pesta dana, urteko zea dana, parrokidxan iten da. Nobenak...

- (Ana Mari) Andre Maidxan nobena.

- (Ramon) Nobena Andre Maidxana, baiña nobenak iten zian Inmaculadenak eta iten zian gauzak, parrokidxan ze iten zian, beste ze nobena iten zan? Parrokidxan Inmaculadena ta besteik?

- (Ana Mari) La Inmaculada. San Josena´re bai.

- (Ramon) Geo... San Josena. Eske, arratsaldeko mezetan, goizeko mezetan, iten zian nobenak, danak parrokidxan. Setienbrian Ama Birjin eguna izaten da Andre Maikua ta iten da nobena. Uaindikan hori, ohitura hori dao. Jendia juten da.

- Ta bestela ez da izaten, mezarik eta ez da izaten...

- (Ramon) Bai. Mezik... a! Bueno!

- (Ana Mari) Mezik ez. Mezak Maiatzan sapatuan.

- (Ramon) Hori. Maiatzian ama birjiñen hilla dalako, sapatuetan...

- (Ana Mari) Sapatero-sapatero, meza.

- (Ramon) Meza.

- (Ana Mari) Ta geo nobena setienbrian.

- (Ramon) Ta geo bodak.

- (Ana Mari) Bodak.

- (Ramon) Bodak. Leku polittak dia, leku polittak dia bai San Telmo ta bai hau, frente-frente ikusten dia. Ta hoidxek oso estimatuak dia. Kanpotikan´e etorri iten dia, batez ere San Telmoa, paraje polita dalako, e!

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-23

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com